

DR DAWID KOTLAREK

KONCEPCJA PROGRAMOWA, ORGANIZACYJNA I FINANSOWA BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŚWIEBODZINIE

NA LATA 2019-2026

WIZJA

BIBLIOTEKA JAKO CENTRUM ŻYCIA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI

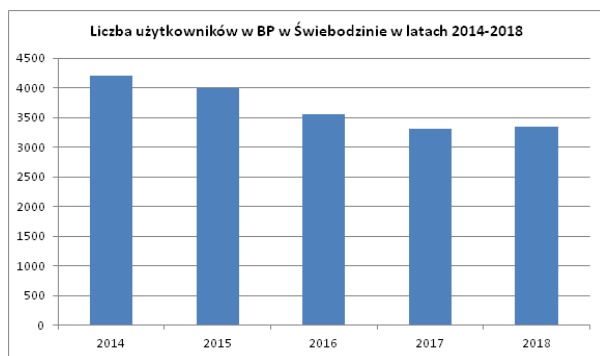
Zmieniająca się rzeczywistość, postępująca rewolucja cyfrowa, ekspansja nowoczesnych technologii stawia przed bibliotekami publicznymi nowe wyzwania. Współczesna biblioteka nie jest już tylko strażnikiem tradycji, miejscem zamkniętym, z wyraźnym dystansem między powagą instytucji a odbiorcą oferty. Otwiera się na oczekiwania swoich użytkowników, wymusza wzajemną interakcję. Nowoczesna biblioteka operuje nie tylko w świecie rzeczywistym ale coraz śmielej wkracza również w jego wirtualny wymiar.

Moja koncepcja funkcjonowania Biblioteki Publicznej w Świebodzinie oparta jest na kilku założeniach:

- Biblioteka hybrydowa - łącząca tradycyjne formy działalności (udostępnianie zbiorów, udzielanie informacji, działalność kulturalna i edukacyjna) z nowymi technologiami (digitalizacja zbiorów, wirtualizacja usług bibliotecznych), gdzie obie wymienione formy mają za zadanie ze sobą współgrać i wzajemnie się uzupełniać.
- Biblioteka jako „trzecie miejsce” – założenie wpisujące się w socjologiczną koncepcję Ray’a Oldenburg’a, w której zakłada się istnienie obok domu (pierwsze miejsce), pracy (drugie miejsce), także „trzeciego miejsca” przeznaczonego do spędzania wolnego czasu. Miejsce to powinno stanowić przestrzeń do aktywnych działań, służące kreowaniu wartości kulturowych i społecznych.
- Biblioteka otwarta – zapraszająca do współdziałania, partycypacji w działaniach, wykraczających również poza biblioteczne mury.

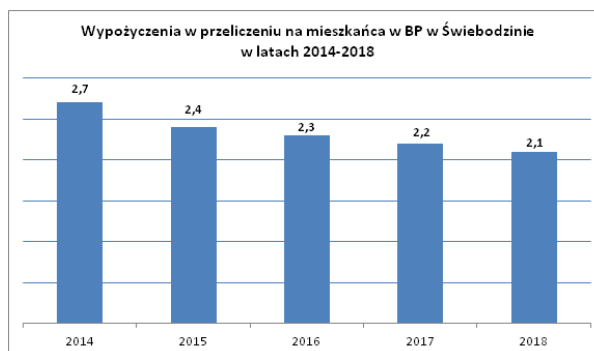
CELE STRATEGICZNE

Podstawowym celem działalności biblioteki jest zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych, upowszechnianie wiedzy i kultury oraz promowanie czytelnictwa poprzez zorganizowane działania biblioteki służącej lokalnej społeczności. Przy realizacji wymienionych celów biblioteka uwzględnić musi optymalne wykorzystania zasobów

bibliotecznych, infrastruktury i kadry bibliotecznej. Pomimo bogatych zbiorów bibliotecznych i różnorodnych działań związanych z popularyzacją książki i czytelnictwa, BP w Świebodzinie notuje od lat spadki wskaźników czytelnictwa i liczby użytkowników. Trend ten nie jest

odosobnionym zjawiskiem i zaobserwować go można w wielu bibliotekach publicznych. Na spadki wskaźników czytelnictwa ma wpływ wiele czynników, np. nieatrakcyjna przestrzeń biblioteczna, zbyt mała dywersyfikacja zbiorów oraz oferty kulturalnej i edukacyjnej. Wielu bibliotekom udało się odwrócić to niekorzystne zjawisko. W gronie tym znalazło się również kilka bibliotek lubuskich, np. Wschowa, Kargowa, Nowa Sól, Szczaniec, Krosno Odrzańskie, Iłowa, Zwierzyn, Kostrzyn nad Odrą. Biblioteki te, przeszły nie tylko gruntowne modernizacje, uzyskując atrakcyjne przestrzenie, ale także znacząco zmieniły filozofię swojego funkcjonowania. Są one przykładem na to, w jaki sposób atrakcyjną przestrzeń biblioteki należy wypełnić treścią, by nie pozostała jedynie klasztorem pełnym książek, ale rynkiem konkurującym o klienta przez oferowanie szerokiego wachlarza usług.

Długoterminowym celem, do którego powinna dążyć BP w Świebodzinie w najbliższych latach jest odwrócenie niekorzystnych wskaźników czytelnictwa. Jego osiągnięcie możliwe jest poprzez realizację celów szczegółowych, obejmujących wymienione zagadnienia, scharakteryzowane w dalszej części dokumentu:

1. Atrakcyjna i przyjazna przestrzeń
2. Bogate i różnorodne zbiory biblioteczne
3. Biblioteka jako „trzecie miejsce”
4. Kompetentna kadra
5. Biblioteka rozpoznawalna
6. Poszukiwanie źródeł finansowania

Niewątpliwym atutem Biblioteki Publicznej w Świebodzinie jest jej korzystna, łatwo dostępna dla mieszkańców lokalizacja. Powierzchnia dostępna dla użytkowników w całej sieci bibliotecznej, z filią miejską oraz dwiema filiami wiejskimi (w Rzeczyicy i Jordanowie) wynosi blisko 700 m kw. Dla porównania, średnia wielkość dostępnej powierzchni przeznaczonej dla użytkowników bibliotek publicznych gmin miejsko-gminnych w województwie lubuskim wynosiła na koniec 2018 r. niecałe 397 m kw. BP w Świebodzinie posiada zatem dobre zaplecze lokalowe do rozwijania działalności czytelniczej, kulturalnej i edukacyjnej. Przestrzeń biblioteczna wymaga jednak modernizacji, przearanżowania, w taki sposób, by podnosiła fizyczną atrakcyjność placówki, a zarazem łatwo dała się adaptować do zmieniających potrzeb użytkowników i technologicznej ewolucji. Taki model bibliotek określany jest jako „cybrary”, czyli „inteligentna organizacja w inteligentnym budynku”. „Cybrary” to biblioteki hybrydowe, łączące funkcje tradycyjne z funkcjami biblioteki cyfrowej (elektronicznej, wirtualnej), zaprojektowane w elastycznej przestrzeni, która pozwala integrować technologiczną infrastrukturę i wprowadzać potrzebne modyfikacje oraz zapewniać szeroki asortyment usług. Poniżej zaprezentowane zostało kilka przykładów udanych modernizacji bibliotek lubuskich. Warto dodać, że wskaźniki odwiedzin i wypożyczeń zaprezentowanych biblioteka znacząco wzrosły po dokonanych modernizacjach i stale utrzymują się na wysokim poziomie, przekraczając średnią dla województwa lubuskiego. Myślę, że miasto Świebodzin zasługuje na równie piękną bibliotekę. Dlatego jednym z priorytetów w latach najbliższych winno stać się pozyskanie funduszy na remont i przemyślaną, profesjonalną aranżację wnętrza budynku przy ulicy Bramkowej, a w dalszej kolejności również filii bibliotecznych.

Biblioteka we Wschowie to połączenie tradycji i nowoczesności, czyli hybrydowy model biblioteki.

BPMiG we Wschowie.

Przesuwne regały umożliwiają łatwe przearanżowanie przestrzeni, np. na potrzeby spotkania autorskiego

GBP w Zwierzynie.

Mediateka w Kargowej to przykład udanej rewitalizacji budynku dawnego kina na potrzeby nowoczesnej biblioteki.

GBP w Kargowej.

Trendem we współczesnym bibliotekarstwie jest wyznaczanie tzw. „stref relaksu”, gdzie można odpocząć, poczytać książkę, gazetę lub posłuchać muzyki.

BPMiG w Krośnie Odrzańskim

Wygodne fotele w saloniku prasowym w MBP w Nowej Soli zachęcają do oddania się lekturze.

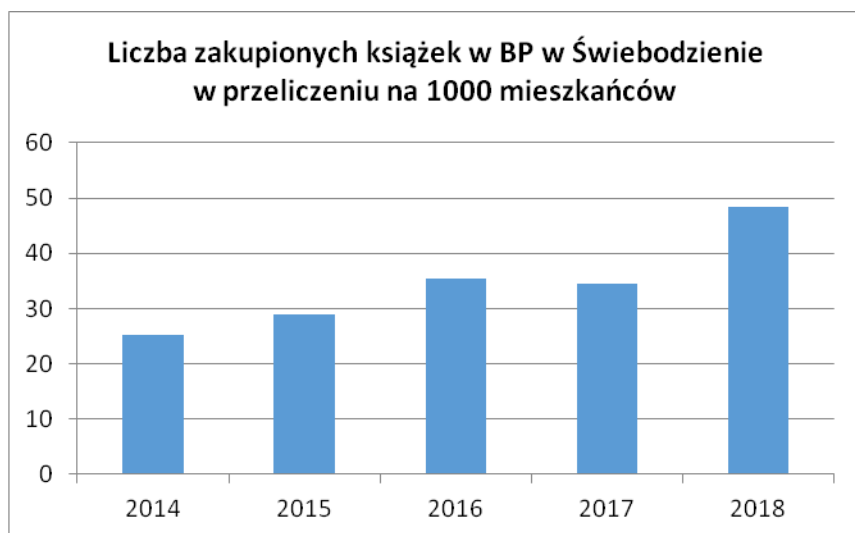
MBP w Nowej Soli

Mediateka Szklana Pułapka w Zielonej Górze, to niewielka przestrzeń oferująca dostęp do książek, audiobooków, filmów, muzyki, gier oraz komputerów. Tu odbywają się również spotkania, warsztaty i zajęcia dla różnych grup wiekowych.

Księgozbiór tradycyjny

Materiały drukowane stanowią podstawę gromadzonych w bibliotece zbiorów. Pozytywnym trendem w BP w Świebodzinie, wartym kontynuowania, jest wzrost zakupów książek w ostatnich latach.

Współczesny użytkownik biblioteki, to niezwykle wymagający czytelnik, podążający za najnowszymi trendami w literaturze. BP w Świebodzinie przy procesie gromadzenia zbiorów powinna uwzględniać zgłaszane zapotrzebowania czytelnicze oraz kształtować księgozbiór biorąc pod uwagę szereg uwarunkowań lokalnych (np. ilość i rodzaj placówek edukacyjnych, wskaźniki demograficzne gminy). Podstawowym źródłem finansowania zakupów zbiorów jest dotacja z Narodowego Programu Czytelnictwa 2014-2020 Priorytet I. Zakup nowości do bibliotek, z którego BP w Świebodzinie korzysta. W planowaniu polityki gromadzenia zbiorów należy jednak uwzględnić fakt, że wkład własny biblioteki, zgodnie z założeniami Programu, będzie w kolejnych latach systematycznie się zwiększał. Dlatego potrzebne są wzmożone starania o pozyskiwanie środków ze wszystkich możliwych źródeł, ponieważ tylko aktualny księgozbiór zapewni Bibliotece właściwe funkcjonowanie, w tym podstawowym dla niej obszarze.

Ważnym elementem polityki gromadzenia i kształtowania zbiorów, którego nie można pominąć, jest selekcja zasobu bibliotecznego. Należy pamiętać, że niekontrolowany przyrost zbiorów wpływa na ograniczenie ich użyteczności i jest równie szkodliwy jak niedobór podstawowych materiałów, ponieważ powoduje „zaśmiecanie” zbiorów, utrudniając dotarcie do

poszukiwanych dokumentów. Prowadzi jednocześnie do zmniejszania powierzchni magazynowej przewidzianej na nowe nabytki. Utrzymanie archiwizowanej książki to dodatkowa powierzchnia magazynowa i koszty konserwacji, zbędne w sytuacji całkowitej lub częściowej dezaktualizacji dokumentu. Regularnej selekcji powinna dokonywać wyznaczona w tym celu komisja, w oparciu o opracowane wytyczne.

CELE SZCZEGÓŁOWE NA LATA 2019-2026:

- utrzymanie wysokiego wskaźnika zakupów książek
- regularna selekcja księgozbioru
- wielopłaszczyznowa promocja książki tradycyjnej

Nowe media – nowe możliwości

Podstawą działalności nowoczesnej biblioteki pozostaje gromadzenie i udostępnianie bibliotecznych zasobów. Jednak oferta w tym zakresie również wymaga dostosowania się do współczesnych trendów i potrzeb czytelnich. Książka zmienia się, ewoluuje, a biblioteka nie może pozostawać za tymi przeobrażeniami w tyle. Jej oferta musi być bogata, różnorodna, uwzględniająca pluralizm w dokonywanym przez użytkowników wyborze nośnika treści. Dlatego też obok wydawnictw tradycyjnych, drukowanych, współczesne księżnice gromadzą również zbiory elektroniczne i audiowizualne. To zróżnicowanie nośników treści ma wpływ na charakter tego co rozumiemy pod pojęciem „zasobów bibliotecznych”. Tradycyjnie rozumiane znaczenie terminu „księgozbiór biblioteczny” ustępuje miejsca takim określeniom jak „dokumenty”, „materiały”, które mają za zadanie podkreślić wielosemiotyczny charakter gromadzonych w bibliotekach zbiorów.

• audiobooki

Coraz większą rzeszę miłośników zdobywają audiobooki. Jeszcze do niedawna książkę mówioną gromadzono w bibliotekach głównie z myślą o osobach z dysfunkcjami wzroku. Obecnie krąg odbiorców znacznie się rozszerzył. Audiobooki posiadają tę zaletę nad książkami papierowymi, że dają możliwość przyswajania treści podczas wykonywania różnorodnych czynności, jak np. uprawianie sportu, podróżowanie, wykonywanie prac domowych itp. Audiobooki, choć może nie tak powszechnie jak ich tradycyjne drukowane odpowiedniki wykorzystywane są również jako motyw przewodni organizowanych wydarzeń, warsztatów, lekcji bibliotecznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE NA LATA 2019-2026:

- stałe poszerzanie zasobów audiobooków (możliwe źródło finansowania: dotacja MKiDN)
- poszerzenie oferty platformy Legimi o dostęp do audiobooków

- **ebooki**

Współczesne biblioteki nie mogą pomijać w swojej ofercie także ebooków i dokumentów elektronicznych. Po tę formę kontaktu z literaturą sięga niemała grupa miłośników książek. Badania Novus z 2018 r. pokazują, że z ebooków korzysta już 23% czytelników. Użytkownicy chwalą sobie ich dostępność, możliwość wypożyczenia bez wychodzenia z domu, oszczędność miejsca, niską wagę w przeciwieństwie do odpowiedników papierowych.

CELE NA LATA 2019-2026::

- udostępnianie książek elektronicznych w ramach zdalnych platform, np. Legimi
- promocja zbiorów elektronicznych wśród mieszkańców gminy

- **film, muzyka, gry**

Książki elektroniczne to nie jedyne nowe media we współczesnych bibliotekach. Oprócz literatury na różnych nośnikach użytkownicy mają również dostęp do filmu, nagrań muzycznych oraz gier wideo. Oferta biblioteczna zazwyczaj nie ogranicza się jedynie do udostępniania tych zasobów. Ich obecność w zbiorach otwiera bowiem możliwości organizacji szeregu działań z ich wykorzystaniem.

Obecność filmów w zbiorach bibliotek nie jest niczym nowym. W ostatnich latach zauważalny stał się jednak fakt większego wykorzystania filmu w pracy bibliotek. Placówki oprócz oferty ich wypożyczania organizują coraz częściej projekcje oraz prowadzą edukację filmową. W wielu przypadkach przestrzeń i infrastruktura bibliotek przysposabiana jest do realizacji tego rodzaju usług. Aby zorganizować kameralny pokaz nie jest wymagana rozbudowana infrastruktura techniczna. Wystarczy telewizor lub projektor i urządzenie do odtwarzania, np. komputer. Należy jednak pamiętać aby prezentowane produkcje przeznaczone były do legalnej projekcji. Biblioteki mogą pozyskiwać filmy na różne sposoby. Jednym z nich jest możliwość dołączenia do Polskiej Federacji Dyskusyjnych Klubów Filmowych. Biblioteki mogą również zwrócić się bezpośrednio do dystrybutorów lub skorzystać z filmów objętych licencjami otwartymi. Projekcje organizowane mogą być także przy współpracy z instytucjami zewnętrznymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Jeszcze niedawno gry wideo traktowane były przez bibliotekarzy z dużą rezerwą. Kojarzono je raczej z bezproduktywną rozrywką, stratą czasu, negatywnymi emocjami. Ten obarczony wieloma stereotypami obraz powoli ulega przeobrażeniom. Doświadczenia bibliotek skandynawskich dowodzą, że obecność gier w zasobach księżnic działa niczym magnes przyciągający do instytucji osoby młode. Gry to nie tylko rozrywka. Pełnią one również funkcje poznawcze i edukacyjne, rozwijają umiejętności matematyczne, logicznego myślenia, znajomość języków obcych. Badania naukowe dowodzą, że wykorzystanie gier wideo podnosi efektywność nauczania w zakresie od 7 do 40% w stosunku do tradycyjnego wykładu na ten sam temat, a w niektórych przypadkach także zmniejsza dysproporcje pomiędzy uczniami słabszymi i średnio radzącymi sobie z nauką. Turnieje gier komputerowych i konsolowych na stałe zagościły w ofercie wielu polskich bibliotek.

CELE SZCZEGÓŁOWE NA LATA 2019-2026:

- poszerzenie oferty zbiorów o filmy i gry konsolowe
- zakup konsoli do gier

3. BIBLIOTEKA JAKO „TRZECIE MIEJSCE”

Współczesne biblioteki nie tylko gromadzą, opracowują i przechowują zbiory. Przekształcając się w centra informacji, wiedzy i kultury, poszerzają swoją przestrzeń usług. Symultanicznie pojawia się nowy sposób organizacji i planowania przestrzeni obiektów. Pojawia się nowa oferta usług kreowana przez popularną wśród bibliotekarzy teorię Ray’a Oldenburg’a: biblioteka jako „trzecie miejsce”, czy używając innego określenia kreowanego w Skandynawii – „przestrzeń spotkań”. Według teorii Ray’a Oldenburg’a – amerykańskiego socjologa – życie społeczne człowieka koncentruje się wokół trzech miejsc. Pierwszym z nich jest dom, w którym mieszkamy i prowadzimy życie rodzinne, drugim – praca, w której realizujemy się zawodowo, trzecim: „wspaniałe, trzecie miejsce”, pełniące inną rolę niż dwa poprzednie; miejsce neutralne, w którym prowadzimy życie nieformalne. Istotnym elementem, obok przestrzeni literackiej, realizowanej zarówno w sposób tradycyjny i współczesny, staje się w bibliotekach przestrzeń kulturotwórcza, popularnonaukowa i edukacyjna.

BP w Świebodzinie poprzez szereg działań skierowanych do różnych grup użytkowników realizuje tę koncepcję. W kolejnych latach należy zatem kontynuować oraz rozwijać sprawdzoną

i skuteczną ofertę kulturalną i edukacyjną, np.: Dyskusyjne Kluby Książki, działania klubów zainteresowań (np. Erudyta), spotkania autorskie, konkursy literackie, organizowanie i uczestnictwo w ogólnopolskich i lokalnych akcjach (Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Tydzień z Internetem itp.), wystawy, organizacja ferii letnich i zimowych dla dzieci itp. To tylko niektóre wydarzenia z bogatego worka cennych inicjatyw realizowanych przez świebodzińską Książnicę. Poniżej zaprezentowane zostały propozycje nowych przedsięwzięć i kierunków działań.

Festiwal Literacki – „Rozczytany Świebodziń”

Festiwal stanowiłby prawdziwe coroczne święto dla miłośników literatury, ale także filmu, teatru i muzyki. W ramach kilkudniowej imprezy odbywałyby się spotkania autorskie z literatami, targi książek, z uwzględnieniem przede wszystkim lubuskich wydawnictw regionalnych. Literacki charakter wydarzenia uzupełniałyby spektakle teatralne, projekcja filmów opartych na literaturze oraz koncerty muzyczne zespołów, które swoją twórczość czerpią z literatury. Część wydarzeń odbywałaby się poza siedzibą biblioteki. W tym celu niezbędna byłaby współpraca wielu instytucji działających na terenie miasta i gminy: szkół, Świebodzińskiego Dom Kultury, Muzeum Regionalnego, OSiR, organizacji pozarządowych.

Możliwe źródła sfinansowania wydarzenia:

- MKiDN: program „Promocja czytelnictwa”,
- konkursu ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych Województwa Lubuskiego w obszarze kultury (przy współpracy organizacji pozarządowej).

Pracownia kodowania w bibliotece

Popularną formą zajęć edukacyjnych (przede wszystkim dla najmłodszych użytkowników), które znaleźć można w ofercie wielu bibliotek są warsztaty kodowania, czyli nauki programowania. Niektórzy nazywają kodowanie trzecim językiem świata, służącym do komunikowania się z nowymi technologiami. Zajęcia kodowania w bibliotekach to nauka poprzez zabawę. Uczestnicy rozwijają umiejętności kreatywnego i logicznego myślenia oraz twórczej pracy w grupie. Do przeprowadzenia tego typu zajęć niezbędny jest odpowiedni sprzęt i oprogramowanie, w tym roboty edukacyjne, maty, gry, tablety. Pozyskanie sprzętu możliwe jest m.in. za pośrednictwem

projektu „Misja: programowanie”, realizowanego przez Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Edukacja ekonomiczna dla seniorów

Cykl zajęć dla osób 50+, poświęconych bezpiecznemu i racjonalnemu gospodarowaniu domowymi budżetami, bankowości elektronicznej, bezpiecznym zakupom online, kredytom, ubezpieczeniom. Edukacja finansowa jest bardzo potrzebna starszym mieszkańcom małych i średnich miejscowości, a biblioteki – na co dzień pracujące z seniorami i oferujące dostęp do nowoczesnych technologii – znakomicie radzą sobie z tym zadaniem. Od wielu lat Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego wraz z Narodowym Bankiem Polskim realizują projekt „O finansach... w bibliotece”. W ramach tego przedsięwzięcia FRSI oferuje szkolenia dla bibliotekarzy, kurs e-learningowy dla seniorów (realizowany pod nadzorem przeszkolonego bibliotekarza), materiały i opiekę merytoryczną. W przypadku realizacji kolejnych edycji BP w Świebodzinie podjęłaby starania zakwalifikowania się do projektu.

Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej

Od kilku lat popularną formą udostępniania publikacji elektronicznych są biblioteki cyfrowe. Oferują one zazwyczaj zasoby o charakterze naukowym, wydawnictwa własne bibliotek, zbiory regionalne. BP w Świebodzinie powinna stanowić centrum informacji lokalnej: gromadzić i udostępniać materiały (publikacje, dokumenty życia społecznego) na temat miasta i gminy. Stworzenie Cyfrowego Archiwum Tradycji Lokalnej pozwoli na zebranie i udostępnienie cyfrowo szerokim odbiorcom zdigitalizowanych źródłowych materiałów, takich jak: dzienniki, pamiętniki, listy, kroniki, zdjęcia, dokumenty osobiste itp. oraz nagrania relacji świadków historii. W tym celu należałoby podjąć współpracę z WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze w sprawie udostępniania w Zielonogórskiej Bibliotece Cyfrowej materiałów regionalnych dotyczących miasta i gminy Świebodzin. Do realizacji idei niezbędny jest również specjalistyczny sprzęt: skaner, aparat fotograficzny, oprogramowanie. Finansowanie przedsięwzięcia jest możliwe w ramach programu MKiDN „Zasoby cyfrowe – Digitalizacja materiałów bibliotecznych”.

Konkurs wiedzy o Ziemi Świebodzińskiej

Cykliczny konkurs przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych w oparciu o dostępne w BP w Świebodzinie publikacje na temat miasta i gminy. Konkurs zostałby poprzedzony prelekcjami, prezentacjami, wycieczkami prowadzonymi przez historyków, bibliotekarzy, nauczycieli, regionalistów. W szkołach odbywałyby się wstępne eliminacje, które wyłoniłyby finalistów. Do współpracy oprócz szkół zaproszone zostałyby także Muzeum Regionalne w Świebodzinie oraz Instytut Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego, jako opiekun merytoryczny.

Warsztaty „Rozszerzona rzeczywistość w książkach!”

Rozszerzona rzeczywistość (ang. Augmented Reality) to, najprościej mówiąc, połączenie elementów wirtualnych z otoczeniem. Używając tabletu lub smartfona oraz wydruku z odpowiednim markerem możemy zobaczyć obrazy 3D w świecie rzeczywistym. Technologia ta jest coraz częściej wykorzystana w różnych obszarach życia. Dzięki specjalnym aplikacjom można np. zobaczyć jak zmieni się wnętrze mieszkania, kiedy wstawimy do niego nowe meble, lub dodatki. Markery AR można spotkać również w różnego rodzaju czasopismach, broszurach czy materiałach promocyjnych. Od kilku lat szczególnie w krajach zachodnich pojawiają się książki wyposażone w aplikacje AR. Powoli wchodzi również na Polski rynek. Już w 2014 roku wydawnictwo Prószyński i S-ka uruchomiło aplikację, wzbogacając w ten sposób swoje tytuły. Książki z aplikacją AR umożliwiają zobaczenie, usłyszenie, a także wchodzenie w interakcje z modelami 3D. Niejednokrotnie są również wzbogacone o różnego rodzaju gry i zadania do wykonania. Dzięki temu angażują młodych czytelników i sprawiają, że zdobywanie wiedzy staje się dobrą zabawą. Wykorzystanie Rozszerzonej Rzeczywistości pozwala przeprowadzić interaktywne warsztaty w bibliotece, łączące nowe technologie z literaturą. Dla młodego pokolenia taki mariaż jest bardzo atrakcyjny.

Urządzeniami niezbędnymi do przeprowadzenia zajęć są tablety lub smartfony, które w dzisiejszych czasach są urządzeniem powszechnym w naszym codziennym życiu. W minionych latach biblioteki miały możliwość pozyskania tabletów w ramach realizowanych programów przez FRSI.

Dyrektor-bibliotekarz

Coraz częściej w bibliotekach publicznych podobnej wielkości do BP w Świebodzinie stosuje się taki model organizacji pracy, aby w miarę możliwości dyrektor placówki był również bibliotekarzem, pracującym zgodnie z ustalonym harmonogramem. Dzięki temu zyskuje instytucja i osoba zarządzająca, która dzięki kontaktowi z użytkownikami poznaje lepiej ich potrzeby oraz jest „na bieżąco” jeśli chodzi o funkcjonowanie biblioteki.

Inwestycje w kadrę

W BP w Świebodzinie na koniec 2018 r. zatrudnionych było ogółem 12 pracowników, w tym 9 pracowników działalności podstawowej, bez dyrektora (łącznie 8 etatów). 6 osób legitymowało się wykształceniem bibliotekarskim (2 – wyższym, 4 – średnim). Nowe paradygmaty funkcjonowania biblioteki we współczesnym świecie determinują potrzeby kształcenia pracowników bibliotek także w innych, niż ściśle związane z zawodem, kierunkach. Współczesny bibliotekarz to także: pedagog, animator kultury, trener, informatyk, grafik, specjalista ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych i in. Dlatego też ważną rolę osoby zarządzającej biblioteką jest dbanie o ustawiczne dokształcanie kadry oraz organizację wymiany doświadczeń, idei i dobrych praktyk z innymi bibliotekami. Inwestycja w kadrę przełoży się na urozmaicenie oferty i poprawę jakości usług. Służą temu szkolenia, konferencje i seminaria organizowane przez Bibliotekę Wojewódzką oraz inne organizacje, np. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i in. Ważną rolę odgrywają również szkolenia wewnętrzne. Powinny być organizowane przynajmniej raz w kwartale i w zależności od tego, czy BP w Świebodzinie będzie pełnić funkcje ponadlokalne na mocy porozumienia z Powiatem Świebodzińskim, z udziałem pracowników bibliotek z terenu powiatu.

5. BIBLIOTEKA DOSTĘPNA W SOBOTĘ

Jako jedną z najważniejszych postulowanych zmian w najbliższym czasie w bibliotekach publicznych jest ich dostępność w soboty i niedziele, w czasie wolnym czytelników. Nie jest konieczne, aby BP w Świebodzinie była otwarta w niedzielę. Dotyczy to większych ośrodków miejskich i akademickich. Warto jednak rozważyć otwarcie gmachu głównego Biblioteki w soboty lub określone soboty (np. w godz. 9-15). Dla czytelników dostępna byłaby Wypożyczalnia oraz Oddział dla Dzieci. Pracownicy w tym dniu nie prowadziliby dodatkowych działań i skupiali się tylko na udostępnianiu zbiorów. Ostateczna decyzja o uruchomieniu Biblioteki i zakresie jej dostępności, powinna jednak opierać się na odpowiednim rozpoznaniu potrzeb użytkowników (np. ankieta) i być poprzedzona pilotażowym uruchomieniem placówki w soboty.

6. BIBLIOTEKA ROZPOZNAWALNA

Niezwykle istotnym aspektem działalności biblioteki jest dbanie o jej dobry wizerunek i rozpoznawalność. Niezbędne jest w tym przypadku przyjęcie odpowiedniej strategii marketingowej, uwzględniającej metody i narzędzia służące realizacji celów marketingowych instytucji:

Profesjonalna strona internetowa biblioteki

Witryna internetowa BP w świebodzinie wymaga przebudowy. Nowy serwis powinien prezentować wysoki poziom estetyczny, a zarazem wyróżniać się szatą graficzną oraz prostym i intuicyjnym interfejsem, umożliwiającym łatwy dostęp do informacji. Strona internetowa musi być aktualna i widoczna w wynikach popularnych przeglądarek.

Media społecznościowe

Social media stały się ważną częścią strategii komunikacyjnych i marketingowych w wielu bibliotekach. Dużą popularnością wśród internautów cieszy się serwis Facebook. Stanowi zatem niezwykle cenny kanał informacyjny dla biblioteki. Aby okazał się skutecznym narzędziem

promocji i kreowania wizerunku instytucji należy pamiętać przede wszystkim o jego bieżącej aktualizacji (regularne informowanie o wydarzeniach, usługach, promocji literatury). Ważnym elementem jest również spójna i atrakcyjna szata graficzna, stanowiąca oryginalną oprawę prezentowanych treści, która wpływa na zwiększenie zakresu ich udostępniania. Facebookowy fanpage nie powinien służyć tylko jako „słup ogłoszeniowy”. Jego rolą jest również inicjowanie interakcji z użytkownikami. Może zawierać również dodatkowe elementy, np: odnośniki do innych serwisów, z których korzysta biblioteka, usługę „zapytaj bibliotekarza”, odnośnik do katalogu.

Udostępnianie filmów umożliwia serwis YouTube, w tym edytowanie, komentowanie, udostępnianie w innych mediach oraz ocenianie. YouTube zaczyna też odgrywać rolę narzędzia edukacyjnego i jest wykorzystywane przez osoby uczące się, nauczycieli, szkoły, uczelnie wyższe. Dla biblioteki może stanowić ważne narzędzie popularyzacji wiedzy (relacje z warsztatów, szkoleń, wykładów), kulturalnych i literackich (np. relacje ze spotkań autorskich).

Jednolita identyfikacja wizualna

Każda nowoczesna organizacja, bez względu na profil prowadzonej działalności, w tym także biblioteka, powinna mieć precyzyjnie opracowany system identyfikacji wizualnej. Na jego elementy powinny składać się:

- logotyp biblioteki
- kolory i typografia firmowe
- szablony druków firmowych
- materiały reklamowe (informatory, ulotki)
- wystrój wewnętrzny i zewnętrzny budynku
- informacja wizualna (jednolite tablice informacyjne zewnętrzne i wewnętrzne, szyldy, tabliczki na drzwiach, informacje umieszczone na regałach książkowych itp.)

Kontakt z mediami

Środki masowego przekazu mogą mieć znaczący wpływ na opinię o bibliotece. Dobre i częste relacje z mediami mogą pozytywnie wpływać na wizerunek biblioteki oraz wzrost zainteresowania jej działalnością i ofertą. Niezbędna jest zatem dobra organizacja kontaktów z mediami (m.in. zbudowanie bazy kontaktów), wypracowanie hierarchii informacji dostarczanych

mediom, umiejętne konstruowanie form medialnych (oświadczenia, komunikaty) organizowanie konferencji i briefingu prasowych, zabieganie o patronat medialny organizowanych imprez bibliotecznych.

Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Partnerska współpraca w środowisku opłaca się wszystkim. Wspólnie organizowane przedsięwzięcia są pełniejsze, bardziej kreatywne, uwzględniają różne perspektywy i otwierają możliwości dalszej współpracy. Biblioteka jest przede wszystkim partnerem dla samorządu terytorialnego. Biblioteka powinna aktywnie uczestniczyć w życiu lokalnym miasta i gminy, inicjować i współuczestniczyć w organizacji miejscowych wydarzeń o charakterze kulturalnym i społecznym. Ze względu na zazębianie się niektórych aspektów działalności naturalnym partnerem BP w Świebodzinie są: Świebodziński Ośrodek Kultury, Muzeum Regionalne w Świebodzinie, placówki edukacyjne (przedszkola, szkoły, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy), a także organizacje „trzeciego sektora” (np. Uniwersytet Trzeciego Wieku).

7. POSZUKIWANIE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Zasady finansowania bibliotek publicznych umożliwiają, obok dotacji organizatora, dotowanie pozabudżetowe poprzez granty, projekty pozyskane ze środków finansowych z przeznaczeniem na konkretny cel. Możliwości finansowania zadań realizowanych przez biblioteki jest wiele. Poniżej przedstawionych zostało kilka najważniejszych.

Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

- **Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa**

- Priorytet 1. *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych* - wymagany wkład własny, uzależniony od stopnia zamożności jednostek samorządu terytorialnego
- Priorytet 2. *Infrastruktura Bibliotek* - remont, przebudowa i budowa biblioteki, wraz z wyposażeniem. Wkład własny minimum 25%, kwota dofinansowania 50 000 - 2 000 000 zł

- **Promocja czytelnictwa**

- wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa
- wkład własny 20 - 50% (uzależniony od charakteru realizowanego działania)
- kwota dofinansowania 5000 - 500 000 (uzależniona od charakteru realizowanego działania)

- **Partnerstwo dla książki**

- dofinansowanie prowadzenia szkoleń bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach publicznych oraz prowadzenia działań animujących czytelnictwo w bibliotekach publicznych
- wkład własny 20%
- kwota dofinansowania 5000 - 50 000 (uzależniona od charakteru realizowanego działania)

- **Kultura cyfrowa**

- opracowanie i digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz udostępnianie i umożliwianie ponownego wykorzystywania zasobów cyfrowych do celów popularyzacyjnych, edukacyjnych i naukowych
- wkład własny 20%
- kwota dofinansowania 20 000 - 400 000

Regionalny Program Operacyjny

- w ramach RPO – Lubuskie przewiduje się dofinansowanie zróżnicowanych projektów, zgodnie ze ściśle określonymi priorytetami.

Pozostałe przykładowe programy i granty

- „*O finansach... w Bibliotece*” – szkolenia dla seniorów w zakresie edukacji ekonomicznej, realizowane przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego - brak wkładu własnego
- „*Misja: programowanie*” - wsparcie sprzętowe (roboty, tablety, materiały edukacyjne) i merytoryczne – brak wkładu własnego
- *Kraszewski. Komputery dla bibliotek* - program realizowany przez Instytut Książki, polegający na wyposażeniu bibliotek w nowoczesny sprzęt komputerowy
- „*Mała książka – wielki człowiek*” - kampania realizowana przez Instytut Książki